

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu

31 dekabr 2014-cü il tarixinə

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına
Uyğun Maliyyə Hesabatları
və Müstəqil Auditorun Hesabatı**

Mündəricat

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat	1
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat	2
Xalis Aktivlərdə Dəyişikliklər Haqqında Hesabat	3
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat	4

Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1	Əmanətlərin Sığortalanması Fondu və onun Fəaliyyəti	5
2	Fondun Əməliyyat Mühiti	6
3	Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi	6
4	Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr	12
5	Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi	13
6	Yeni Uçot Qaydaları	14
7	Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar	18
8	Əsas Vəsaitlər və Qeyri-Maddi Aktivlər	19
9	Satıla Bilən Investisiya Qiymətli Kağızları	20
10	Ödəniş Tarixində Saxlanılan Investisiya Qiymətli Kağızları	20
11	Hesablanmış Alınacaq Sığorta Haqları	21
12	Kompensasiyaların Ödənilməsi ilə Bağlı Alınacaq Vəsaitlər	22
13	Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri	22
14	Uzunmüddətli Borc Öhdəlikləri	23
15	Sığorta Premiyaları	23
16	İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri	24
17	Faiz Gəlirləri	24
18	Faiz Xərcləri	24
19	Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi	24
20	Ədalətli Dəyər Haqqında Məlumatlar	31
21	Maliyyə Aletlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi	33

Müstəqil Auditorun Hesabatı

Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun Himayəçilik Şurasına:

Biz Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun ("Fond") 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatı və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, xalis aktivlərdə dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarından, eləcə də əsas uçot siyasətlərinin qısa xülasəsindən və digər izahedici məlumatlardan ibarət olan əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin Məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin fikrincə zəruri olan daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy bildirməkdir. Biz auditə Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışıq. Həmin standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər və açıqlamalara dair audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mülahizəsindən, eləcə də fərqləndiricilik və ya səhv nəticəsində maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Həmin riskləri qiymətləndirərkən auditor müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə görə müvafiq audit prosedurlarının işlənilməsi və hazırlanması məqsədilə müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi üçün müvafiq daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir. Bundan əlavə, auditə mövcud uçot siyasətinin uyğunluğunun və rəhbərliyin uçot ehtimallarının əsaslandırılmasının qiymətləndirilməsi, eləcə də maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının dəyərləndirilməsi daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Fondun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

PricewaterhouseCoopers Audit Azerbaijan LLC

19 mart 2015-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
Maliyyə Vəziyyəti Haqqında Hesabat

Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	13	1,376,475	1,360,854
Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	11	3,729,631	4,924,440
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	9	4,761,072	5,390,072
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	12	155,516	696,138
Ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	10	79,696,623	59,663,600
Qeyri-maddi aktivlər	8	305,043	343,877
Əsas vəsaitlər	8	2,322,308	2,579,398
Sair aktivlər		16,118	27,300
Cəmi aktivlər		92,362,786	74,985,679
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	14	4,761,000	5,390,000
Sair öhdəliklər		39,767	45,289
Cəmi öhdəliklər		4,800,767	5,435,289
Sığorta haqları		87,562,019	69,550,390
Cəmi öhdəliklər və sığorta ehtiyatları		92,362,786	74,985,679

19 mart 2015-ci il tarixində Fondun adından imzalanmış və dərc olunmaq üçün təsdiqlənmişdir.

Azad Cavadov
İcraçı Direktor

Nəfisi
Nərgiz Əliyeva
Baş mühasib – şöbə rəisi

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir Haqqında Hesabat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Qeyd	2014	2013
Sığorta premyaları	15	16,654,520	18,770,163
Faiz gəlirləri	17	3,052,896	1,916,288
Cəmi gəlir		19,707,416	20,686,451
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	16	(1,622,167)	(1,429,624)
Əməliyyat mənfəəti		18,085,249	19,256,827
Faiz xərcləri	18	(38,783)	(39,203)
Digər fəaliyyətlər üzrə gəlirlər		703	3,744
Məzənnə fərqi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir		(12,494)	(21,219)
İl üzrə mənfəət		18,034,675	19,200,149
Sair məcmu gəlir		-	-
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		18,034,675	19,200,149

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
Xalis Aktivlərdə Dəyişikliklər Haqqında Hesbat

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Fondun xalis aktivləri
1 yanvar 2013-cü il tarixinə sığorta ehtiyatları	50,335,720
İl üzrə məcmu gəlir	19,200,149
Məzənnə fərqindən yaranan zərər	14,521
31 dekabr 2013-cü il tarixinə sığorta ehtiyatları	69,550,390
İl üzrə məcmu gəlir	18,034,675
Məzənnə fərqindən yaranan gəlir	(23,046)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə sığorta ehtiyatları	87,562,019

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti Haqqında Hesabat

Azərbaycan Manatı ilə	Qeyd	2014	2013
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)		18,034,675	19,200,149
Düzəlişlər:			
Əsas vəsaitlərin amortizasiyası	8	259,697	238,820
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası və dəyərsizləşməsi	8	38,834	33,522
Faiz gəlirləri	17	(3,052,896)	(1,916,288)
Faiz xərcləri	18	38,783	39,203
Mezənnə fərqləri		-	-
Dövrüyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Hesablanmış alınacaq sığorta haqlarında azalma/(artım)		1,194,809	(1,105,786)
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlərdə azalma		540,622	6,687,852
Sair debitor borclarında azalma		11,182	57,808
Sair öhdəliklərdə artım		(5,522)	(12,274)
Dövrüyyə kapitalında dəyişikliklər			
Alınmış faiz gəlirləri		2,906,081	1,697,090
Ödənilmiş faizlər		(38,783)	(39,203)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri			
19,927,482			
24,880,893			
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əsas vəsaitlərin alınması		(2,606)	(100,827)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(31,400,000)	(39,500,444)
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının ödənilməsindən daxilolmalar		11,513,792	8,783,056
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		-	(61,487)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri			
(19,888,814)			
(30,879,702)			
Mezənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(23,047)	14,522
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri			
1,360,854			
7,345,141			
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri			
13			
1,376,475			
1,360,854			

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1 Əmanətlərin Sığortalanması Fondu və onun Fəaliyyəti

Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun ("Fond") 31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üçün hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun hazırlanmışdır.

Fond Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir. Fond Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmışdır və 3 iyul 2007-ci il tarixində Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyatdan keçmişdir. Fondun fəaliyyəti 29 dekabr 2006-cı il tarixində qəbul edilmiş "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənir.

31 dekabr 2014-cü və 2013-cü il tarixlərinə Fond "Əmanətlərin Sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq Himayəçilik Şurası və İcraçı Direktor tərəfindən idarə olunur. Fondun ilk və hazırkı İcraçı Direktoru cənab Azad Cavadovdur. "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq Himayəçilik Şurasının tərkibinə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin hər birindən bir nümayəndə, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("Mərkəzi Bank") üç nümayəndəsi və iştirakçı bankların təqdimatı ilə onların iki nümayəndəsi daxil edilmişdir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Himayəçilik Şurasının tərkibi aşağıdakı kimi olmuşdur:

Çingiz Əsədullayev	"AGBank" ASC-nin Müşahidə Şurasının sədri, Himayəçilik Şurasının sədri
Siyavuş Mustafayev	Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyinin İqtisadi siyasət, təhlil və proqnozlaşdırma şöbəsinin müdir müavini, Himayəçilik Şurası sədrinin müavini
Rəşad Orucov	Mərkəzi Bankın Baş direktoru, Himayəçilik Şurasının üzvü
Rena Məlikova	Mərkəzi Bankın Hüquq Departamentinin direktoru, Himayəçilik Şurasının üzvü
İsi Mustafayev	Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının Kredit təşkilatlarının fəaliyyətinə nəzarət departamentinin Daxili nəzarət şöbəsinin böyük inspektoru, Himayəçilik Şurasının üzvü
Cahangir Hacıyev	Azərbaycan Beynəlxalq Bankı İdarə Heyətinin sədri, Himayəçilik Şurasının üzvü
Ziyəddin Allahverdiyev	Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Maliyyə və Sığorta Bazarının Tənzimlənməsi şöbəsinin müdiri, Himayəçilik Şurasının üzvü

Fondun əsas fəaliyyəti. Fondun yaradılmasının məqsədi banklar və xarici bankların yerli filialları ödəmə qabiliyyətini itirdikdə fiziki şəxslərdən əmanətə qəbul olunmuş pul vəsaitinin itirilməsi riskinin qarşısını almaq, maliyyə və bank sisteminin sabitliyini və inkişafını təmin etməkdir.

Fondun əsas fəaliyyəti Mərkəzi Bankdan fiziki şəxslərin əmanətlərinin cəlb edilməsi üçün lisenziya almış iştirakçı bankların reyestrini aparmaq, onlara şəhadətnamələr vermək, onlardan sığorta haqlarını toplamaq və sığorta hadisəsi baş verdikdə, əmanətçilərin tələblərinin uçotunu aparıb, onlara kompensasiya ödəməkdən ibarətdir.

Fiziki şəxslərdən əmanətləri cəlb etmək üçün Mərkəzi Bankdan lisenziya almış bütün banklar Fondun məcburi iştirakçıları hesab olunur. Belə ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 43 kommərsiya bankından 42-si Fondun üzvüdür.

19 may 2014-cü il tarixindən etibarən illik faiz dərəcəsi 9% və 30,000 AZN-dən çox olmayan əmanətlər Fond tərəfindən sığortalanır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

1 Əmanətlərin Sığortalanması Fondu və Onun Fəaliyyəti (davamı)

Əmanətlərin sığortalanması sistemində üzlük qanunvericiliklə məcburi xarakter daşıyır və 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Əmanətlərin Sığortalanması Fonduna üzv olan banklar aşağıda göstərilir (31 dekabr 2013: 42 üzv bank):

1. "Xalq" Bank ASC	22. "Yapı Kredi Bank Azərbaycan" QSC
2. "Ata Bank" ASC	23. "Zaminbank" ASC
3. "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC	24. "Parabank" ASC
4. "AccessBank" QSC	25. "Gəncəbank" SKB
5. "Dəmirbank" ASC	26. "Amrahbank" ASC
6. "Melli Iran Bankının" Bakı Filialı	27. "YUNAYTED KREDİT BANK" ASC
7. "Azər-Türk Bank" ASC	28. "Expressbank" ASC
8. "Bank of Azerbaijan" ASC	29. "Dekabank" CB ASC
9. "Bank of Baku" ASC	30. "Atrabank" ASC
10. "Bank Respublika" ASC	31. "Azərbaycan Sənaye Bankı" ASC
11. "Kapital Bank" ASC	32. "Azərbaycan Kredit Bankı" ASC
12. QSC "Bank Standard" KB	33. "Qafqaz İnkişaf Bankı" ASC
13. "AGBank" ASC	34. "NBC Bank" ASC
14. "Muğanbank" ASC	35. "Günay Bank" ASC
15. "NIKOYL" İKB ASC	36. "Bank Avrasiya" ASC
16. Pakistan Milli Bankının Bakı filialı	37. "Paşa Bank" ASC
17. "Rabitəbank" ASC	38. "Naxçıvanbank" ASC
18. Bank "BTB" ASC	39. "AFB Bank" ASC
19. "Bank Technique" ASC	40. "Bank VTB" (Azərbaycan) ASC
20. "TuranBank" ASC	41. "Kredobank" ASC
21. "UNIBANK" Kommersiya Bankı ASC	42. Bank Silk Vey ASC

Fondun hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Fondun hüquqi ünvanı:

Bül-Bül prospekti 40,
Bakı AZ 1014,
Azərbaycan Respublikası

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa cür qeyd olunmadığı təqdirdə, Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") ifadə olunmuşdur.

2 Fondun Əməliyyat Mühiti

Azərbaycan Respublikası. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər mövcuddur. Həmin xüsusiyyətlərə, aşağıdakılar daxil olmaqla, lakin bunlarla məhdudlaşmamaqla, digər ölkələrdə sərbəst dönerli olmayan valyutanın mövcudluğu, dövlət və özəl sektorda borc və kapital bazarında likvidlik səviyyəsinin nisbətən aşağı olması aiddir.

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişatından xeyli dərəcədə asılıdır.

Rəhbərlik maliyyə sektoruna təsir göstərə biləcək tendensiyaları, eləcə də onların Fondun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarındadır, lakin bu kimi tendensiyalar xarici faktorlardan asılı olduğu üçün Fond tərəfindən tam olaraq idarə oluna bilmir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına ("BMHS") uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasətləri başqa cür göstərilmədiyi hallarda bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir (Fond tərəfindən qəbul edilmiş yeni və ya yenidən işlənmiş standartlar üçün 5-ci Qeydə baxın).

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi. Fondun funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Fondun funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Əməliyyatlar və qalıqlar. Monetar aktivlər və öhdəliklər Mərkəzi Bankın müvafiq hesabat dövrünün sonuna qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Fondun funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Fondun funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 0.7844 AZN və 1 Avro = 0.9522 AZN (31 dekabr 2013: 1 ABŞ dolları = 0.7845 AZN və 1 Avro = 1.0780 AZN).

Əsas vəsaitlər. Əsas vəsaitlər hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Əsas vəsaitlər ilə bağlı sonrakı xərclər yalnız o halda tanınır ki, aktiv üzrə gələcək iqtisadi səmərənin Fonda daxil olması ehtimal edilsin və çəkilən xərclər etibarlı şəkildə ölçülə bilsin. Bu halda sonrakı xərclər müvafiq olaraq həmin aktivin balans dəyərində əlavə edilir və ya ayrıca aktiv kimi tanınır. Kiçik həcmli təmir və gündəlik xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərce silinir. Əsas vəsait əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və ya zərəre aid edilir. Aktivin satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, onun istifadə dəyəri və ya ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər ləğv edilir.

Aktivlərin satışından yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Amortizasiya. Aktiv üzrə amortizasiya onun istifadəyə hazır olduğu andan hesablanır. Torpaq və başa çatdırılmamış tikililər üçün amortizasiya hesablanmır. Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>İllik dərəcə</u>
Binalar	7%
Mebel və sair avadanlıqlar	20%
Kompüter və ofis avadanlığı	25%
Nəqliyyat vasitələri	25%

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Fond tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyərindədir. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Fondun qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından və lisenziyalardan ibarətdir. Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır.

Qeyri-maddi aktivlər düz xətt metoduna əsasən onların faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya olunur:

	<u>İllik dərəcə</u>
Proqram təminatı və lisenziyalar	10%

Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə onların balans dəyəri istifadə dəyəri ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri aşağıda göstəriləyi kimi ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövryyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəlik məbləğlərinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyə təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyersizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərler istisna olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərini hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi. Maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; və (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Kreditlər və debitor borcları Fondun yaxın dövrdə satmaq niyyətində olduğu aktivlərdən başqa, müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə ödənilmək şərtilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Fondun kreditləri və debitor borclarına maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən "pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri" daxildir.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan aktivlərə sərbəst surətdə alınıb satılan, Fondun ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyəti və imkanı olan, müəyyən edilmiş və ya müəyyən edilə bilən ödənişləri və ödəmə müddəti olan qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Rəhbərlik ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızları ilkin tanınma zamanı təsnifləşdirir və bu təsnifləşdirmənin uyğunluğunu hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən nəzərdən keçirir. Fondun ödəniş tarixinədək saxlanılan aktivləri "ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarından" ibarətdir.

Fond ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarını cari və ya əvvəlki iki maliyyə ili ərzində ödəmə tarixinə qədər satdığı və ya köçürdüyü hallarda, hər hansı maliyyə aktivini ödəniş tarixinədək saxlanılan aktiv kimi təsnifləşdirə bilməz (BMS 39-da nəzərdə tutulan xüsusi istisnalardan başqa).

Bütün digər maliyyə aktivləri *satıla bilən aktivlər* kateqoriyasına daxil edilir. Bu kateqoriyaya Fondun qeyri-müəyyən müddət ərzində saxlamaq niyyəti olan və likvidliyin saxlanması üzrə tələblərdən asılı olaraq və ya faiz dərəcələri, valyuta məzənnələri və ya səhmlərin qiymətinin dəyişməsi nəticəsində satıla bilən investisiya qiymətli kağızları daxildir. Fondun satıla bilən aktivləri "satıla bilən investisiya qiymətləri kağızlarından" ibarətdir.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi. Maliyyə öhdəlikləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) maliyyə derivativləri daxil olmaqla, ticarət üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri və (b) digər maliyyə öhdəlikləri. Ticarət üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər onların yarandığı dövrdə ədalətli dəyərdəki dəyişiklikləri il üzrə mənfəət və ya zərəre (faiz gəlirləri və ya faiz xərcləri kimi) aid etməklə, ədalətli dəyərə uçota alınır. Digər maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərə qeydə alınır. Fondun sair maliyyə öhdəliklərinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilən "sair öhdəliklər" və "uzunmüddətli borc öhdəlikləri" daxildir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat məsrəfləri də daxil olmaqla ədalətli dəyərdə qeydə alınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərəre qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları ("müntəzəm" alış və satışlar), Fondun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda qeydə alınır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Fond aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Fond maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda.

Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivini satış üzrə məhdudiyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivini realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları. Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları ədalətli dəyerdə əks etdirilir. Satıla bilən borc qiymətli kağızları üzrə faiz gəlirləri effektiv faiz metodu ilə hesablanır və il üzrə mənfəət və ya zərərdə faiz gəlirləri kimi qeydə alınır. Satıla bilən pay alətləri üzrə dividendlər Fondun ödənişləri əldə etmək hüququ müəyyən edildikdə və dividendlərin əldə edilməsi ehtimalı yarandıqda il üzrə mənfəət və ya zərərdə faiz gəlirləri kimi əks etdirilir. Ədalətli dəyerdəki dəyişikliklərin bütün digər elementləri investisiyanın tanınmasının dayandırılması və ya dəyərsizləşməsi anınadək digər məcmu gəlirlərdə əks etdirilir. Bu zaman yaranan gəlir və ya zərər digər məcmu gəlirlər kateqoriyasından il üzrə mənfəət və ya zərəre köçürülür.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının ilkin uçotundan sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın ("zərər halları") nəticəsində yarandıqda il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərinin onun alış dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya uzun müddət ərzində aşağı olması həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsini göstərir. Alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi müəyyən edilən dəyərsizləşmə üzrə yığılmış zərər, ilkin olaraq mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən həmin aktivin dəyərsizləşməsi üzrə zərəri çıxmaqla, digər məcmu gəlirlər kateqoriyasından il üzrə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınmış faiz xərclərinə yenidən təsnifləşdirilir.

Pay alətlərinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər bərpa edilmir və sonrakı gəlirlər sair məcmu gəlirlər kimi qeydə alınır. Satıla bilən qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilmiş borc alətlərinin ədalətli dəyəri hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində artarsa və həmin artım obyektiv olaraq dəyərsizləşmə üzrə zərərin mənfəət və ya zərər kimi uçota alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə aid edilə bilərsə, dəyərsizləşmə üzrə zərər cari il üzrə mənfəət və ya zərər hesabına bərpa edilir.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları. Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul və banklarda tələb edilənədək saxlanılan ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan depozitlər daxildir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Debitor borcları. Debitor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə, sonra isə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyerdə tanınır.

Amortizasiya edilmiş dəyerdə tanınan maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi. Maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə halın ("zərər halları") nəticəsində yaranmış və etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul vəsaitlərinin məbləğinə və ya dövrünə təsir göstərən dəyərsizləşmə üzrə zərərlər mənfəət və ya zərəre aid edilir. Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Fondun nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçmiş statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzvləşməsi və bunun Fondun qarşı tərəf haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfəət dəyişikliklərinin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri kredit riski üzrə oxşar xüsusiyyətlərə görə qruplaşdırılır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə şərtlərinə əsasən borcalanlar tərəfindən bütün məbləğlərin ödənilməsi qabiliyyətinin göstəricisi olmaqla, bu da belə aktivlərlə bağlı gələcək pul vəsaitlərinin təxmin edilməsi üçün uyğundur.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Dəyərsizləşməyə qarşı məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Amortizasiya edilmiş dəyerdə uçota alınan dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxılarsa və ya bu şərtlər qarşı tərəfin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişsə, dəyərsizləşmənin uçotu şərtlərin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsaslanır. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişsə, yeni aktiv ədalətli dəyərle tanınır. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərində (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərini hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəflər çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətinə əks etdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azalarsa və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edilərsə, əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə bərpə edilir.

Kreditor borcları. Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı hesablanır və ilkin olaraq ədalətli dəyerdə, sonra isə effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Borc öhdəlikləri. Borc öhdəlikləri çəkilmiş əməliyyat xərcləri çıxılmaqla ilkin olaraq ədalətli dəyerdə, sonra isə effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 3.8-ci və Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinin 106-cı maddələrinə uyğun olaraq, Fondun gəlirləri vergidən azaddır.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar. Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan qeyri-maliyyə öhdəlikləri daxildir. Bura sığorta hadisələri ilə bağlı yaranmış öhdəliklər daxildir. Fond keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Fond tərəfindən iqtisadi resursların sərf olunması ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Sığorta ehtiyatları. Sığorta ehtiyatları fiziki şəxslərin əmanətlərinin cəlb edilməsi üçün Mərkəzi Bankdan lisenziya almış üzv banklardan yığılmış üzvlük, təqvim haqları, əlavə haqlar və dəbbə pullarından ibarətdir.

Üzvlük haqları iştirakçı banklar Fondun reyestrinə daxil olduqdan sonra 10 təqvim günü müddətində Fondun Mərkəzi Bankda olan hesabına ödədiyi 10,000 AZN məbləğində birdəfəlik üzvlük haqlarından ibarətdir.

Təqvim haqları hər rüb qurtardıqdan sonra 10 təqvim günü ərzində Fondun Mərkəzi Bankda olan hesablarına köçürülür. Təqvim haqları bankın Fondun iştirakçı bankların reyestrinə daxil edildiyi gündən bank lisenziyasının ləğv edildiyi günədək ödənilir. Təqvim haqları iştirakçı bankların Fondun reyestrinə daxil olduğu gündən başlayaraq, birinci ildə qorunan əmanətlərin rüb ərzində orta günlük qalıq məbləğinin 0,15 faizi, sonrakı illərdə isə 0,125 faizi həcmində ödənilir.

3 Əsas Uçot Siyasətlərinin Qısa Xülasəsi (davamı)

Kompensasiyaların ödənilməsi üçün Fond tərəfindən borc vəsaitləri cəlb edildikdə, iştirakçı banklar Fondun öhdəlikləri tam yerinə yetirilənədək, təqvim haqları ilə yanaşı əlavə haqlar ödəyirlər. Əlavə haqlar Fondun götürdüyü borcun məbləğindən və qaytarılması şərtlərindən asılı olaraq, lakin qorunan əmanətlərin rüb ərzində orta günlük qalıq məbləğinin 0,2 faizi həcmindən çox olmamaq şərti ilə ödənilir. Əlavə haqların hesablanması və ödənilməsi qaydaları Himayəçilik Şurasının qərarı ilə təsdiq edilir.

Dəbbə pulu iştirakçı banklar tərəfindən sığorta haqlarının nəzərdə tutulan 10 təqvim günü ərzində ödənilmədiyi halda yaranır. Dəbbə pulu sığorta haqlarının ödənişinin hər bir gecikdirilən günü üçün əvvəlki hesabat dövründə iştirakçı bank tərəfindən ödənilmiş sığorta haqları Mərkəzi Bankın uçot dərəcəsinin 360-da bir hissəsinə hasil edilməklə hesablanır. Sığorta haqları və dəbbə pulu 30 gün ərzində ödənilmədikdə, dəbbə pulunun hesablanması dayandırılır və Fond həmin vəsaitlərin iştirakçı bankın müxbir hesablarından tutulması üçün qanunvericiliyə müvafiq qaydada tədbirlər görür.

Fond tərəfindən kompensasiyaların ödənilməsi. "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 26-cı maddəsinə əsasən Fond tərəfindən bir iştirakçı bankda sığortalanmış əmanət üzrə əmanətin məbləğinin 100%-i, lakin 30,000 AZN-dən çox olmamaqla kompensasiya ödənilir. Kompensasiyalar "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun 2.1.2.6 maddəsinə uyğun olaraq cəlb edildiyi günə Mərkəzi Bankın uçot faiz dərəcəsinin 1.8 misindən yuxarı olmayan illik faiz dərəcəsi ilə qəbul olunmuş əmanətlər və həmin qanuna 8 May 2009-cu il tarixli əlavə və dəyişikliyə uyğun olaraq, Mərkəzi Bank ilə razılaşdırılmaqla Fondun Himayəçilik Şurası tərəfindən müəyyən edilmiş (1 avqust 2013-cü il tarixindən etibarən 10%, 19 may 2014-cü il tarixində 10%, 19 may 2014-cü il tarixindən etibarən 9%) faiz dərəcəsi ilə yerləşdirilən əmanətlərə görə ödənilir.

İşçilərə ödənişlər. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Fondun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Fondun yerli qanunvericiliyə uyğun olaraq müəyyən edilmiş haqlar üzrə ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

Maliyyə hesabatlarının təqdimatında dəyişikliklər. Zərurət yarandıqda, cari ilin maliyyə hesabatlarındakı dəyişiklikləri əks etdirmək məqsədilə keçən ilin müqayisəli rəqəmləri müvafiq şəkildə düzəldilə bilər.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı maddələrin likvidlik ardıcılığı ilə təqdim edilməsi. Fond üçün dəqiq müəyyən edilə bilən əməliyyat dövrü olmadığına görə o, cari və uzunmüddətli aktiv və öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca göstərmir. Bunun əvəzində aktiv və öhdəliklərin gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə təhlili 19-cu Qeyddə təqdim olunur.

Maliyyə hesabatlarının təsdiqlənməsindən sonra onlara dəyişikliyin edilməsi. Dərc olunduqdan sonra hazırkı maliyyə hesabatlarına edilmiş hər hansı dəyişiklik Fondun rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənməlidir.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi Zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Fond növbəti maliyyə ili ərzində maliyyə hesabatlarında tanınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər. Fond müntəzəm olaraq kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər üzrə dəyersizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir (12-ci Qeydə baxın). Dəyersizləşmə üzrə zərərin il üzrə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Fond məhkəmənin qərarına əsasən təyin edilmiş likvidator tərəfindən idarə olunan müflis olmuş bankın kredit portfeli üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətində ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərəçarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Likvidatordan əldə edilmiş məlumata əsasən rəhbərlik kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlərin vaxtının keçmədiyini və dəyersizləşmədiyini hesab edir.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı yeni standartlar və onlara dair şərhlər 1 yanvar 2014-cü il tarixindən Fond üçün qüvvəyə minmişdir:

Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi – 32 sayılı BMS-yə dəyişiklik (2011-ci ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik bəzi əvəzləşdirmə meyarlarının tətbiqi zamanı müəyyən edilmiş uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün 32 sayılı BMS-in tətbiqi üzrə təlimatı əlavə edir. Buna "əvəzləşdirmə üçün hazırda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquqa malikdir" anlayışının izahı və brutto əsasda hesablaşma aparılan bəzi sistemlərin netto əsasda hesablaşma aparılan sistemlərə ekvivalent hesab edilməsi daxildir. Bu standart nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə hüququnu belə izah edir: (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə. Yenidən işlənmiş standart Fonda əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir.

BMHS 10, BMHS 12 və BMS 27-yə Dəyişikliklər, İnvestisiya şirkətləri (31 oktyabr 2012-ci il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik investisiya şirkəti ilə bağlı aşağıdakı anlayışları müəyyən edir: investisiya şirkəti (i) investitorlara investisiyaların idarə edilməsi xidmətlərinin göstərilməsi məqsədilə onlardan vəsaitlər cəlb edir, (ii) investitorlarına zəmanət verir ki, onun məqsədi yalnız kapitalın dəyərinin artırılması və ya investisiya gəlirlərinin əldə edilməsi üçün vəsaitlər cəlb etməkdir və (iii) investisiyalarını ədalətli dəyərle ölçür və qiymətləndirir. İnvestisiya şirkəti öz törəmə müəssisələrini mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle tanımalı və yalnız şirkətin investisiya fəaliyyətinə dair xidmətlər göstərən törəmə müəssisələri konsolidasiya etməlidir. Yenidən işlənmiş BMS 12-yə uyğun olaraq əlavə məlumatların, o cümlədən müəssisənin investisiya şirkəti olub-olmamasını müəyyən edərkən irəli sürülən əhəmiyyətli mülahizələrin açıqlanması tələb olunur. Bundan əlavə, konsolidasiya edilməmiş törəmə müəssisəyə göstərilən maliyyə və ya digər dəstək (belə dəstəyin artıq göstərildiyi və ya göstəriləcəyindən asılı olmayaraq) barədə məlumat açıqlanmalıdır. Yenidən işlənmiş standart Fonda hər hansı təsir göstərməmişdir.

BMHŞK 21 "Yığımlar" (20 may 2013-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu şərh mənfəət vergisi olmayan yığımların ödənilməsi üzrə öhdəliklərin uçota alınmasını təsvir edir. Yığımların ödənilməsi ilə nəticələnən öhdəlik yaranan hadisə dedikdə qanunvericiliyə əsasən yığımın ödənilməsi üzrə öhdəliyin yaranmasına gətirib çıxaran hadisə nəzərdə tutulur. İqtisadi səbəblərə görə müəssisənin gələcəkdə öz fəaliyyətini davam etdirmək məcburiyyəti və ya maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlaması faktı yığımların ödənilməsi üzrə öhdəlik yaratmır. Aralıq və illik dövrlər üçün maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün eyni uçot prinsipi tətbiq edilir. Bu şərhin ətraf mühitə çirkləndirici maddələrin atılmasına görə nəzərdə tutulmuş kvotaların satışı proqramlarından irəli gələn öhdəliklərə tətbiqi məcburi xarakter daşımır. Bu şərh Fonda hər hansı təsir göstərməmişdir.

BMS 36-ya Dəyişikliklər – Qeyri-maliyyə aktivləri üzrə bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması (2013-cü ilin may ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir; əgər BMHS 13 eyni uçot və müqayisə dövrü üçün tətbiq edilərsə, bu dəyişikliklərin vaxtından əvvəl tətbiqinə icazə verilir). Bu dəyişikliklər bərpa edilə bilən məbləğ haqqında məlumatın açıqlanması tələbinin ləğv edilməsini nəzərdə tutur, lakin bu zaman pul vəsaiti yaranan vahid qudvil və ya qeyri-müəyyən istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlərdən ibarət olmalı və bu aktivlər üzrə hər hansı dəyersizləşmə yaranmamalıdır. Yenidən işlənmiş standart Fonda hər hansı təsir göstərməmişdir.

BMS 39-a Dəyişikliklər – Derivativlərin yenilənməsi və hecinq uçotunun davam etdirilməsi (2013-cü ilin iyun ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Standarta edilmiş dəyişikliklərə əsasən hecinqin uçotuna o halda icazə verilir ki, hecləşdirmə aləti kimi müəyyən edilmiş derivativ qanunvericilik və ya normativ-hüquqi aktların tənzimlənməsi nəticəsində mərkəzi kontragentlə kliring hesablaşmalarının həyata keçirilməsi üçün yenilənsin (yeni, tərəflər əvvəlki kontragentin yenilənməsi ilə bağlı razılaşma əldə etsinlər). Yenidən işlənmiş standart Fonda hər hansı təsir göstərməmişdir.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Fondun 1 yanvar 2015-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və ya Fond tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

BMHS 9 “Maliyyə Alətləri: Təsnifləşdirmə və Qiymətləndirmə” (2014-cü ilin iyul ayında dəyişiklik edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu standartın əsas fərqləri aşağıda göstərilir:

- Maliyyə aktivləri üç qiymətləndirmə kateqoriyasına təsnifləşdirilməlidir: ilkin tanınmadan sonra amortizasiya edilmiş dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər, ilkin tanınmadan sonra sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər və mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətləndirilən aktivlər.
- Təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə müəssisənin biznes modelindən və müqavilədə nəzərdə tutulan nağd pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmamasından asılıdır. Əgər borc aləti müvafiq vəsaitin əldə edilməsi üçün saxlanılırsa və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə də uyğun gəlirsə, amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alın bilər. Yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn borc alətləri həm nağd pul axınlarının əldə edilməsi, həm də satış üçün nəzərdə tutulan aktivlərdən ibarət portfelin tərkibindədirsə, o zaman həmin alətlər sair məcmu gəlirlərin tərkibində ədalətli dəyərle qiymətləndirilən aktivlər kimi təsnifləşdirilə bilər. Tərkibində nağd pul axınları olmayan və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinə uyğun gələn maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərin tərkibində ədalətli dəyerdə qiymətlən dirilməlidir (məsələn, törəmə maliyyə alətləri). Qeyri-törəmə alətlərin tərkibində olan törəmə maliyyə alətləri müvafiq maliyyə aktivlərində ayrıca göstərilmir və yalnız əsas məbləğin və faizlərin ödənilməsi tələbinin şərtlərinə uyğunluq qiymətlən dirilərək nəzərə alınır.
- Pay alətlərinə investisiyalar hər zaman ədalətli dəyerdə qiymətlən dirilir. Lakin pay aləti satış üçün nəzərdə tutulmadıq da, rəhbərlik ədalətli dəyerdəki dəyişiklikləri sair məcmu gəlirlərin tərkibində göstərilməsi ilə bağlı dəyişilməz qərar qəbul edə bilər. Əgər pay aləti satış üçün nəzərdə tutulursa, ədalətli dəyerdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərərdə göstərilməlidir.
- Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi ilə bağlı 39 sayılı BMS-in əksər tələbləri dəyişdirilmədən 9 sayılı BMHS-yə köçürülmüşdür. Əsas fərq ondan ibarətdir ki, müəssisə mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle qeydə alınan maliyyə öhdəliklərinin kredit risklərindəki dəyişiklikləri effektivliyi sair məcmu gəlirlərin tərkibində açıqlamalıdır.
- BMHS 9 dəyersizləşmə üzrə zərərlərin tanınması üçün yeni model təqdim edir: gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) modeli. Bu model maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanan “üç mərhələli” yanaşmanı nəzərdə tutur. Yeni qaydaya əsasən dəyersizləşməmiş maliyyə aktivlərinin ilkin tanınması zamanı müəssisə 12 aylıq GKZ-yə (ticarət debitor borcları üçün isə qüvvədə olduğu bütün dövr ərzində GKZ-yə) bərabər olan zərərləri birbaşa tanımalıdır. Kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artarsa, dəyersizləşmə 12 aylıq GKZ deyil, kreditin qüvvədə olduğu bütöv müddətə uyğun GKZ əsasında qiymətlən dirilir. Bu modelə lizinq və debitor borcları üzrə dəyersizləşmənin qiymətləndirilməsi üçün sadələşdirilmiş təlimatlar da daxildir.
- Hecinq uçotunu risklərin idarə edilməsi ilə daha sıx əlaqələndirmək üçün uçot ilə bağlı tələblərə dəyişikliklər edilmişdir. Hazırda standart makrohecinq hallarının uçotunu nəzərdə tutmadığına görə, o, şirkətlərə BMHS 9-da təsvir edilən hecinqin uçotu tələblərini tətbiq etmək və BMS 39-un bütün heclərə tətbiqini davam etdirmək kimi uçot siyasəti arasında seçim imkanı verir.

Hazırda Fond bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

BMS 19-a Dəyişikliklər – “Müəyyən edilmiş ödənişlər üzrə pensiya planı: İşçilər tərəfindən ödənişlər” (2013-cü ilin noyabr ayında dərc edilmişdir və 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu standarta edilmiş dəyişikliklərə əsasən işçi tərəfindən ödənişlərin məbləği onun əmək stajının sayından asılı deyilsə, müəssisələr işçilər tərəfindən ödənişləri xidmətin göstərildiyi bütün dövrlərə tətbiq etmək əvəzinə işçinin müvafiq xidmətləri göstərdiyi dövrdə xidmətlərin dəyərinin azalması kimi tanımaq imkanı əldə edir. Bu dəyişikliyin Fondun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

2012-ci ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və başqa tarix göstərilmədiyi halda, 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr yeddi standarta edilmiş dəyişikliklərdən ibarətdir: Yenidən işlənmiş BMHS 2 "keçid şərtləri" anlayışına aydınlıq gətirir və "icra şərtləri" və "xidmət şərtləri" anlayışlarını ayrıca izah edir; Bu dəyişiklik təqdim olunma tarixi 1 iyul 2014-cü il və ya bu tarixdən sonraya təsadüf edən səhm əsasında ödənişlər üçün qüvvəyə minir. Yenidən işlənmiş BMHS 3 (i) maliyyə aləti anlayışına uyğun olan şərti ödəniş üzrə öhdəliyin BMS 32-də nəzərdə tutulan anlayışlara əsasən maliyyə öhdəliyi və ya kapital kimi təsnifləşdirilməsinə və kapital olmayan maliyyə və (ii) qeyri-maliyyə xarakterli bütün şərti ödənişlərin hər bir hesabat tarixində ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməsinə, ədalətli dəyər üzrə dəyişiklikləri isə mənfəət və ya zərərdə tanınmasına aydınlıq gətirir. BMHS 3-ə dəyişikliklər alışı tarixi 1 iyul 2014-cü il və ya bu tarixdən sonraya təsadüf edən müəssisələrin birləşməsi üçün qüvvəyə minir. Yenidən işlənmiş BMHS 8-ə uyğun olaraq (i) fəaliyyət seqmentlərini ümumiləşdirərək rəhbərliyin irəli sürdüyü mülahizələrin açıqlanması, o cümlədən ümumiləşdirilmiş seqmentlərin oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olduğunu müəyyən edərkən ümumiləşdirilmiş seqmentlərin və iqtisadi göstəricilərin təsviri verilməli və (ii) seqment aktivləri hesabatda göstərildikdə seqment aktivləri ilə müəssisənin aktivləri arasında üzleşdirmə aparılmalıdır. BMHS 13-ün əsaslarına edilmiş dəyişiklik BMS 39-un bezi bəndlərinin BMHS 13 dərc olunduqdan sonra diskontlaşdırmanın təsirinin əhəmiyyətli olmadığı hallarda qısamüddətli debitor və kreditor borclarının hesab-fakturada göstərilən məbləğdə qiymətləndirilməsi imkanını aradan qaldırmaq məqsədilə silinmədiyini izah edir. Yenidən işlənmiş BMS 16 və BMS 38 müəssisənin yenidənqiymətləndirmə modelindən istifadə etdiyi halda ümumi balans məbləğinin və yığılmış amortizasiyanın necə qeydə alınmasını izah edir. Yenidən işlənmiş BMS 24-ə uyğun olaraq hesabat verən müəssisəyə və ya hesabat verən müəssisənin baş müəssisəsinə ("idarəedici müəssisə") əsas rəhbər işçilər üzrə xidmətlər göstərən və göstərilmiş xidmətlərə görə idarəedici müəssisə tərəfindən hesablanmış məbləğlərin açıqlanmasını tələb edən müəssisə də əlaqəli tərəf hesab olunur. Hazırda Fond bu dəyişiklikləri onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

2013-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (2013-cü ilin dekabr ayında dərc edilmişdir və başqa tarix göstərilmədiyi halda, 1 iyul 2014-cü il tarixində başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Təkmilləşdirmələr dörd standarta edilmiş dəyişikliklərdən ibarətdir. BMHS 1-in əsaslarına edilmiş dəyişiklik standartın yeni versiyasının hələ məcburi xarakter daşmadığını, lakin vaxtından əvvəl tətbiq oluna bilməsini izah edir; BMHS-i ilk dəfə tətbiq edən müəssisə bu standartın əvvəlki və ya yeni versiyasından o şərtlə istifadə edə bilər ki, hesabatda göstərilən bütün dövrlərə eyni standart tətbiq edilsin. BMHS 3-ə edilmiş dəyişikliyə əsasən bu standart BMHS 11-ə uyğun olaraq hər hansı birgə fəaliyyətin yaradılmasının uçotuna tətbiq edilmir. Bu dəyişiklik həmçinin, standartın tətbiqi ilə bağlı istisnanın yalnız birgə fəaliyyətin öz maliyyə hesabatlarına aid olduğunu aydınlaşdırır. BMHS 13-ə edilmiş dəyişiklik bu standartda müəssisəyə maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərini xalis şəkildə qiymətləndirmək imkanı verən portfel ilə bağlı istisnanın BMS 39 və ya BMHS 9 çərçivəsində bütün müqavilələrə (qeyri-maliyyə obyektlərinin alışı-satışı müqavilələri daxil olmaqla) tətbiq olunduğunu izah edir. BMS 40-a edilmiş dəyişiklik BMS 40 ilə BMHS 3-ün qarşılıqlı şəkildə istisna olunmadığını aydınlaşdırır. BMS 40 üzrə təlimat hesabat hazırlayanlara investisiya mülkiyyəti ilə mülkiyyətçinin istifadəsində olan əmlak arasında fərqi anlamağa kömək edir. Hesabatı hazırlayanlar həmçinin investisiya mülkiyyətinin alışının müəssisələrin birləşməsi əməliyyatı olub-olmadığını müəyyən etmək üçün BMHS 3-də nəzərdə tutulan təlimatı öyrənməlidir. Hazırda Fond bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

BMHS 14, Tənzimlənən tariflər üzrə həyata keçirilən fəaliyyət ilə bağlı təxirə salınmış ödənişlər (2014-cü ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). BMHS 14 BMHS-i ilk dəfə qəbul edən müəssisələrə BMHS-ə keçid zamanı tənzimlənən tariflər üzrə həyata keçirilən fəaliyyətə aid olan məbləğləri əvvəlki ümumi qəbul edilmiş uçot qaydalarına uyğun olaraq tanımağa icazə verir. Bununla belə, bu standart BMHS-i artıq tətbiq edən, lakin belə məbləğləri tanımayan müəssisələrlə müqayisəliliyi artırmaq məqsədilə, tariflərin tənzimlənmə effektini digər maddələrdən ayrıca təqdim olunmasını tələb edir. Fond maliyyə hesabatlarını BMHS-ə uyğun hazırladığına görə bu standart ona şamil edilmir.

“Birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu” – BMHS 11-ə Dəyişikliklər (6 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişiklik özündə biznes xüsusiyyətlərini əks etdirən birgə fəaliyyətdə iştirak paylarının əldə edilməsi üzrə əməliyyatların uçotu ilə bağlı yeni təlimat təqdim edir. Bu dəyişikliyin Fondun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri gözlənilmir.

Amortizasiyanın hesablanması üsulları ilə bağlı açıqlama - BMS 16 və BMS 38-ə dəyişikliklər (12 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliyə əsasən Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSS) aktivlərin amortizasiyasının hesablanması üçün gəlirə əsaslanan üsulların istifadəsinin uyğun olmadığına aydınlıq gətirmişdir. Belə ki, adətən aktivin istifadəsini tələb edən fəaliyyətdən yaranan gəlir sadəcə həmin aktivlə bağlı iqtisadi səmərədən deyil, həmçinin bir sıra digər amillərdən asılıdır. Hazırda Fond bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

BMHS 15 “Müştərilər ilə müqavilələrdən yaranan gəlir” (28 may 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Yeni standartın təqdim etdiyi əsas prinsipə görə gəlir mal və xidmətlər müştəriyə ötürüldüyü zaman əməliyyat qiyməti ilə tanınmalıdır. Birlikdə satılan mal və xidmətlərdən yaranan gəlir hər bir mal və ya xidmət üzrə ayrıca tanınmalı, təklif edilən endirim və güzəştlər müvafiq olaraq həmin mal və xidmətlər üzrə bölüşdürülməlidir. Ödəniş hər hansı səbəbə görə dəyişərsə və bu zaman məbləğin dəyişmə riski əhəmiyyətli olmazsa, məbləğin minimal hissəsi tanınmalıdır. Müştərilər ilə müqavilələrin təmin edilməsi ilə bağlı xərclər kapitalaşdırılmalı və müqavilədən faydaların əldə edildiyi müddət ərzində amortizasiya edilməlidir. Yeni standartın Fondun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri gözlənilmir.

“Kənd təsərrüfatı: Məhsul verən bitkilər” – BMS 16 və BMS 41-ə dəyişikliklər (30 iyun 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklərə əsasən üzüm tingləri, kauçuk ağacları və yağ palması kimi məhsul verən bitkilərin uçot yanaşması dəyişmişdir. Bu cür bitkilərin emalı istehsal prosesi ilə oxşar olduğuna görə, artıq onlar əsas vəsaitlər kimi uçota alınmalıdır. Müvafiq olaraq dəyişiklikləri nəticəsində bu bitkilər 41 sayılı BMS əvəzinə 16 sayılı BMS-in tətbiq sahəsinə daxil edilir. Həmin bitkilərdən yetişdirilmiş məhsul isə BMS 41-in tətbiq sahəsində qalır. Bu dəyişikliklərin Fondun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri gözlənilmir.

Ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu – BMS 27-yə dəyişikliklər (12 avqust 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər müəssisələrə törəmə, birgə müəssisələr və assosiasiya olunmuş müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarını ayrıca maliyyə hesabatlarında iştirak payı metodu ilə uçota almağa imkan verir. Bu dəyişikliyin Fondun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri gözlənilmir.

“İnvestor tərəfindən aktivlərin assosiasiya olunması və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi” – BMHS 10 və BMS 28-ə dəyişikliklər (11 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu dəyişikliklər investor tərəfindən aktivlərin assosiasiya olunması və ya birgə müəssisələrə satılması və ya ötürülməsi ilə bağlı BMHS 10 və BMS 28-in tələbləri arasındakı uyğunsuzluğu aradan qaldırır. Bu dəyişiklikləri əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, əməliyyatın predmeti biznes xüsusiyyətlərini əks etdirdiyi halda mənfəət və ya zərər tam həcmdə tanınır. Aktivlər biznes xüsusiyyətlərini özündə əks etdirmədikdə (belə aktivlər törəmə müəssisəyə aid olduqda belə) mənfəət və ya zərər qismən tanınır. Bu dəyişikliklərin Fondun maliyyə hesabatlarına hər hansı təsiri gözlənilmir.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

2014-cü ildə dərc edilmiş BMHS-lərin illik təkmilləşdirilməsi (25 sentyabr 2014-cü il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2016-cı il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). Bu təkmilləşdirmələr dörd standartta təsir göstərir: BMHS 5-ə edilmiş dəyişikliyin məqsədi silinmə növündəki dəyişikliyin ("satış üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasından "səhmdarlara ötürülmək üçün nəzərdə tutulan" kateqoriyasına və ya əksinə təsnifləşdirilməsi) satış və ya ötürülmə planında dəyişikliyə səbəb olmadığını və bu şəkildə uçota alınmalı olmadığını aydınlaşdırmaqdır. BMHS 7-yə edilmiş dəyişiklik ötürülmüş maliyyə aktivinə xidmət göstərilməsi üzrə razılaşmanın şərtlərinə əsasən aktivin müəssisə tərəfindən davamlı istifadə olunub-olunmamasını müəyyən etməkdə rəhbərliyə kömək edən əlavə göstərişlərdən ibarətdir. Bu, BMHS 7-nin məlumatların açıqlanması tələbindən irəli gəlir. Dəyişiklik, həmçinin BMHS 7-də nəzərdə tutulan əvəzləşdirmə haqqında məlumatların açıqlanması tələbinin (BMS 34 ilə tələb olunan hallar istisna olmaqla) aralıq dövrlərə tətbiq edilmədiyini izah edir. BMS 19-a edilmiş dəyişikliyə əsasən əmək fəaliyyətinin başa çatması ilə bağlı öhdəliklər üzrə diskont dərəcələri, yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazlar üçün inkişaf etmiş bazarın mövcudluğu və ya əsas kimi istifadə olunmalı dövlət istiqrazları ilə bağlı qərarlar öhdəliklərin yarandığı ölkənin valyutasında deyil, onların ifadə olunduğu valyutaya əsaslanmalıdır. BMS 34-ə edilmiş dəyişikliyə əsasən aralıq maliyyə hesabatlarında "aralıq maliyyə hesabatlarının digər formalarında açıqlanan məlumatların" əks olunduğu yerə çarpaz istinadın edilməsi tələb edilir. Hazırda Fond bu dəyişikliklərin onun maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı təqdirdə, yeni standartlar və şərtlərin Fondun maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

7 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar və Qalıqlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar ümumi nəzarət altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət etmək imkanına malik olsun və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı məsələlərə dair qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin və ya ona birgə nəzarət etsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən iqtisadi mahiyyətin hüquqi formadan üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

Bütün dövlət müəssisələri Fondun ümumi nəzarətində olan müəssisələr hesab olunur. Həmin müəssisələrlə əməliyyatlar aşağıda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi təqdim olunur.

Fond dövlət müəssisələri ilə həyata keçirilmiş ayrı-ayrı əhəmiyyətli olmayan əməliyyatlar və qalıqları hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlamağı məqsəduyğun hesab etmir.

31 dekabr 2014-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Cəmi hesablanmış alınacaq sığorta haqları	965,771
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri – Tələb edilənədək bank qalıqları	1,362,608
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	79,696,623
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	4,761,000

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Cəmi hesablanmış alınacaq sığorta haqları	1,397,634
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri – Tələb edilənədək bank qalıqları	1,352,372
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	59,663,600
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	5,390,000

31 dekabr 2014-cü il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Əsas rəhbər işçilər
Sığorta premiyaları	4,477,561	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarından yaranan faiz gəlirləri	3,050,664	-
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	-	147,916

31 dekabr 2013-cü il tarixində tamamlanan il üzrə əlaqəli tərəflərə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr	Əsas rəhbər işçilər
Sığorta premiyaları	5,327,201	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarından yaranan faiz gəlirləri	1,914,599	-
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	-	136,954

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

8 Əsas Vəsaitlər və Qeyri-Maddi Aktivlər

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin balans dəyəri üzrə hərəkət aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Azərbaycan Mənatı ilə	Kompüter və ofis avadanlığı	Binalar	Nəqliyyat vasitələri	Məbel və sair avadanlıqlar	Cəmi əsas vəsaitlər	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	135,662 (40,444)	2,755,750 (235,910)	78,200 (40,635)	85,265 (20,496)	3,054,877 (337,485)	326,848 (10,936)	3,381,725 (348,421)
1 yanvar 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	95,218	2,519,840	37,565	64,769	2,717,392	315,912	3,033,304
Əlavələr	98,557	-	-	2,270	100,827	61,487	162,314
Silimlər	-	-	-	-	-	-	-
Amortizasiya xərci	(32,025)	(181,686)	(11,549)	(13,560)	(238,820)	(33,522)	(272,342)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	161,750	2,338,154	26,016	53,479	2,579,399	343,877	2,923,276
31 dekabr 2013-cü il tarixinə ilkin dəyər	234,219 (72,469)	2,755,750 (417,596)	78,200 (52,184)	87,535 (34,056)	3,155,704 (576,305)	388,335 (44,458)	3,544,039 (620,763)
31 dekabr 2013-cü il tarixinə balans dəyəri	161,750	2,338,154	26,016	53,479	2,579,399	343,877	2,923,276
Əlavələr	2,606 (15,069)	-	-	-	2,606 (16,363)	-	2,606 (16,363)
Silimlər	15,069	-	-	(1,294)	16,363	-	16,363
Yığılmış amortizasiya / silimlər üzrə amortizasiya	(52,088)	(181,687)	(11,550)	(14,372)	(259,697)	(38,834)	(298,531)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	112,268	2,156,467	14,466	39,107	2,322,308	305,043	2,627,351
31 dekabr 2014-cü il tarixinə ilkin dəyər	221,756 (109,488)	2,755,750 (599,283)	78,200 (63,734)	86,241 (47,134)	3,141,947 (819,639)	388,335 (83,292)	3,530,282 (902,931)
31 dekabr 2014-cü il tarixinə balans dəyəri	112,268	2,156,467	14,466	39,107	2,322,308	305,043	2,627,351

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

9 Satıla Bilən İnvestisiya Qiymətli Kağızları

31 dekabr 2014-cü il tarixinə satıla bilən investisiya qiymətli kağızları müxtəlif maliyyə alətlərinə investisiya məqsədi ilə Deutsche Assets and Wealth Management International GmbH maliyyə qurumuna köçürülmüş vəsaitlərdən ibarətdir. Bu investisiyaların alınması tam olaraq Almaniya İnkişaf Bankı ("KfW Bank"), Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi və Fond arasında imzalanmış üçtərəfli sazişə əsasən borc götürülmüş vəsaitlər hesabına maliyyələşdirilib.

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə borc qiymətli kağızları AAA reytingli borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Həmin qiymətli kağızların vaxtı keçməmiş və dəyersizləşməmişdir.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 20-ci Qeydə baxın.

Satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarının hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	5,390,072	5,188,565
Borc qiymətli kağızları üzrə yaranan məzənnə fərqləri	(629,000)	201,500
Hesablanmış faiz gəlirləri	1,835	529
Alınmış faiz gəlirləri	(1,835)	(522)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	4,761,072	5,390,072

10 Ödəniş Tarixində Saxlanılan İnvestisiya Qiymətli Kağızları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Cari aktivlər - Dövlət qiymətli kağızları: illik gəlirlilik 3.56 - 4.9 % (2013: illik 4.4 - 5.0%)	10,803,779	10,008,092
Uzunmüddətli aktivlər - Dövlət qiymətli kağızları: illik gəlirlilik 4.03- 4.25% (2013: illik 3.56 - 4.9%)	68,892,844	49,655,508
Cəmi ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızlar	79,696,623	59,663,600

Ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	59,663,600	28,727,021
Əlavələr	31,400,000	39,500,444
Ödəmə	(10,008,092)	(8,783,056)
Hesablanmış faiz gəlirləri	3,050,664	1,914,599
Alınmış faiz gəlirləri	(2,903,849)	(1,695,408)
Silinmələr	(1,505,700)	-
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	79,696,623	59,663,600

2014-cü il ərzində Fond 1,505,700 AZN məbləğində dövlət qiymətli kağızlarını satmışdır. Satılmış qiymətli kağızların dəyəri 31 dekabr 2014-cü il tarixinə ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızları ilə müqayisədə əhəmiyyətli olmadığı və Fondun bu maliyyə aktivini ödəniş tarixində saxlamaq niyyəti bu hal ilə inkar edilmədiyini üçün, rəhbərlik ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının yenidən təsnifləndirilməsini məqsəduyğun hesab etmir.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

10 Ödəniş Tarixində Saxlanılan İnvestisiya Qiymətli Kağızları (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızları Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən emissiya edilmiş və balans dəyəri 79,696,623 AZN (2013: 59,663,600 AZN) olan istiqraz vərəqələrindən ibarətdir.

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızları dövlət qiymətli kağızlarından ibarətdir. Həmin qiymətli kağızların vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir.

Ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 20-ci Qeydə baxın.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar haqqında məlumat 7-ci Qeyddə açıqlanır.

Ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının valyuta təhlili 19-cu Qeyddə göstərilir.

11 Hesablanmış Alınacaq Sığorta Haqları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Hesablanmış təqvim haqları və dəbbə pulları	3,729,631	4,924,440
Cəmi hesablanmış alınacaq sığorta haqları	3,729,631	4,924,440

Hesablanmış alınacaq sığorta haqları 2014-cü ilin dördüncü rübü üzrə iştirakçı bankların təqvim haqlarından ibarətdir və bu sığorta haqlarının vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir. Hesablanmış sığorta haqları 2015-ci ilin yanvar və fevral aylarında tam ödənilmişdir.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar haqqında məlumat 7-ci Qeyddə açıqlanır.

Hesablanmış alınacaq sığorta haqlarının valyuta təhlili 19-cu Qeyddə göstərilir.

Hesablanmış alınacaq sığorta haqlarının kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014 Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	2013 Hesablanmış alınacaq sığorta haqları
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>		
- A- reytingindən aşağı	3,157,417	4,289,608
<i>Reytingsiz</i>		
- Reytingsiz 10 ən böyük bankda	373,651	367,151
- Digər reytingsiz banklarda	198,563	267,681
Cəmi vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş	3,729,631	4,924,440
Cəmi	3,729,631	4,924,440

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

12 Kompensasiyaların Ödənilməsi ilə Bağlı Alınacaq Vəsaitlər

Mərkəzi Bank tərəfindən Fonda təqdim olunmuş 16 iyul 2012-ci il tarixli 16/05-125 nömrəli məktuba əsasən "Royal Bank" ASC-nin öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə moratorium tətbiq edilmişdir və bununla da 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Əmanətlərin Sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq sığorta hadisəsinin baş verməsi faktı təsdiq edilmişdir. 16 iyul 2012-ci il tarixi "Royal Bank" ASC-də sığorta hadisəsinin baş verdiyi gün hesab olunur.

Fondun Himayəçilik Şurasının 18 iyul 2012-ci il tarixli qərarına əsasən sığorta hadisəsi baş vermiş "Royal Bank" ASC-nin qorunan əmanətçilərinə kompensasiyaların ödənilməsi üçün Agent banklar olaraq "Muğanbank" ASC, "Bank Respublika" ASC və "AGBank"ASC seçilmişdir.

1 avqust 2012-ci il tarixindən etibarən Fond "Royal Bank" ASC-nin qorunan əmanətçilərinə kompensasiyaların ödənişinə başlamışdır. Kompensasiya ödənişlərinin ümumi məbləği 14,492,309 AZN təşkil etmişdir.

Sığorta hadisəsi baş vermiş "Royal Bank" ASC və Fond arasında Fondun iflas proseduru çərçivəsində kreditor tələblərinin ödənilməsi məqsədi ilə bağlanmış 27 dekabr 2012-ci il tarixli müqaviləyə əsasən "Royal Bank" ASC 7,108,319 AZN məbləğində ilkin ödənişi Fondun Mərkəzi Bankda olan hesabına köçürmüşdür. Beləliklə də, 1 yanvar 2013-cü il tarixinə Bankın Fond qarşısında öhdəliyi 7,108,319 AZN azalaraq 7,383,990 AZN təşkil etmişdir.

2013-cü il ərzində Fond ilə "Royal Bank" ASC və Agent Banklar arasında xalis ödənişlərin məbləği 6,687,852 AZN təşkil etmişdir. Beləliklə, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə "Royal Bank" ASC-nin Likvidatorunun Fond qarşısında öhdəliyi 696,138 AZN təşkil etmişdir.

2014-cü il ərzində Fond ilə "Royal Bank" ASC və Agent Banklar arasında xalis ödənişlərin məbləği 540,622 AZN təşkil etmişdir. Beləliklə, 31 dekabr 2014-cü il tarixinə "Royal Bank" ASC-nin Likvidatorunun Fond qarşısında öhdəliyi 155,516 AZN təşkil etmişdir.

Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlərin valyuta təhlili 19-cu Qeyddə göstərilir.

13 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
Nağd pul	2,606	2,258
Mərkəzi Bankdakı nostro müxbir hesabları	1,362,608	1,352,372
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnayt depozitlər:		
- Azərbaycan Respublikasında	11,261	6,224
- Digər ölkələrdə	-	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,376,475	1,360,854

31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə Standard and Poor's agentliyinin reytinginə əsasən pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014		2013	
	Banklardakı hesablaşma hesabları	Cəmi	Banklardakı hesablaşma hesabları	Cəmi
<i>Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Azərbaycan Respublikasında	1,362,608	1,362,608	1,352,372	1,352,372
- Reytingli Azərbaycan bankları:				
B- müsbət proqnoz (Standard and Poor's)	11,261	11,261	6,224	6,224
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, nağd pul çıxılmaqla	1,373,869	1,373,869	1,358,596	1,358,596

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

14 Uzunmüddətli Borc Öhdəlikləri

Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və Almaniya Federativ Respublikasının Hökuməti arasında bağlanmış 25 fevral 2005-ci il tarixli Maliyyə Əməkdaşlığı haqqında Sazişə əsasən Almaniya İnkişaf Bankı ("KfW Bank"), Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından borcalan kimi çıxış edən Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ("Borcalan") və Layihənin İcraçı Agentliyi kimi çıxış edən Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu ("Təkrar Borcalan") arasında 29 may 2009-cu il tarixində "Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun kapitalaşdırılması və yaradılması" məqsədilə "Kredit və Layihə haqqında Müqavilə" imzalanmışdır. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ilə Azərbaycan Əmanətlərin Sığortalanması Fondu arasında imzalanmış 25 dekabr 2009-cu il tarixli təkrar müqaviləyə əsasən Təkrar Borcalan ayrılmış kredit üzrə hesablanan faizlərin və əsas borcun ödənişini öz üzərinə götürür.

Kreditin məbləği 5,000,000 Avro və illik faiz dərəcəsi 0.75% təşkil edir.

Müqavilənin müddəti 30 iyun 2049-cu il tarixində başa çatır. Faiz xərclərinin ödənişi ildə 2 dəfə: 30 dekabr və 30 iyununda həyata keçirilməlidir. Əsas borcun ilkin ödənişi 30 dekabr 2019-cu il tarixində həyata keçiriləcək.

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Alman Federativ Respublikasının Hökuməti – KfW Hesablanmış faiz xərcləri	4,761,000 -	5,390,000 -
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri	4,761,000	5,390,000

Fondun borc öhdəlikləri aşağıdakı valyutalarda ifadə edilmişdir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Öhdəliklərin ifadə edildiyi valyuta: - Avro	5,000,000	5,000,000
Cəmi borc öhdəlikləri	5,000,000	5,000,000

15 Sığorta Premiyaları

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Təqvim haqları	16,653,559	18,769,429
Ödənişlərin gecikdirilməsinə görə dəbbə pulu	961	734
Cəmi sığorta premiyaları	16,654,520	18,770,163

"Əmanətlərin Sığortalanması" haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq təqvim haqları iştirakçı banklar tərəfindən təqdim olunan rüblük hesabatlar əsasında hesablanır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

16 İnzibati və Sair Əməliyyat Xərcləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
İşçi heyəti üzrə xərclər	638,124	573,365
Amortizasiya xərcləri	298,531	272,342
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər (22%)	137,588	120,452
Komissiya və brokerlik xərcləri	134,700	122,859
Rabitə xərcləri	123,310	66,803
Reklam və marketing xərcləri	73,327	39,840
Ezamiyyə xərcləri	61,848	66,919
Təhlükəsizlik xidməti xərcləri	48,000	44,637
Peşəkar xidmətlər	26,000	28,320
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	20,207	25,949
Üzvlük haqları	12,382	12,673
Nəqliyyat xərcləri	10,000	9,694
Mətbəə, dəftərxana və ofis təchizatı xərcləri	9,085	10,748
Kommunal xərclər	7,606	7,775
Sığorta xərcləri	5,912	7,223
Təmir və texniki xidmət xərcləri	5,731	10,000
Sair xərclər	9,816	10,025
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	1,622,167	1,429,624

17 Faiz Gəlirləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Ödəniş tarixində saxlanılan investisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəlirləri	3,050,664	1,914,599
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəlirləri	1,835	529
Sair faiz gəlirləri	397	1,160
Cəmi faiz gəlirləri	3,052,896	1,916,288

18 Faiz Xərcləri

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Faiz xərcləri	(38,783)	(39,203)
Cəmi faiz xərcləri	(38,783)	(39,203)

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Fond daxilində risklərin idarə edilməsi funksiyası maliyyə riskləri, əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinə bazar riski (o cümlədən valyuta, və faiz dərəcəsi riskləri), kredit riski və likvidlik riski daxildir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Maliyyə riskləri Himayəçilik Şurası tərəfindən təsdiq edilmiş qaydalara əsasən müxtəlif nəzarət vasitələri ilə müəyyən edilir, qiymətləndirilir və ciddi nəzarət olunur. Bu nəzarət vasitələri investisiyaları adekvat qiymətləndirmək və risk konsentrasiyasını azaldaraq sərbəst və likvid vəsaitlərə malik olmağa imkan yaradır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirə bilməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Fond kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Fondun investisiya fəaliyyətindən və qarşı tərəflərlə aparılan digər əməliyyatlar nəticəsində yaranır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Fondun aktivlərin növləri üzrə məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi aşağıda təqdim edilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014	2013
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 9)		
- Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	4,761,072	5,390,072
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 10)		
- Dövlət qiymətli kağızları	79,696,623	59,663,600
Debitor borcları (Qeyd 11, 12)		
- Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	3,729,631	4,924,440
- Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	155,516	696,138
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 13)		
- Tələb edilənədək bank qalıqları	1,373,869	1,358,596
Cəmi balans üzrə risklər	89,716,711	72,032,846

Potensial kredit riskinin azaldılması üçün aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi imkanı böyük əhəmiyyət kəsb etmir.

Fondun rəhbərliyi debitor borclarının ödəmə müddətləri üzrə təhlil aparır və vaxtı keçmiş borclara xüsusi nəzarət edir. 31 dekabr 2014-cü və 31 dekabr 2013-cü il tarixlərinə debitor borcları üzrə vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş qalıqlar olmamışdır.

Kredit riski üzrə konsentrasiyalar. Fond kredit riski üzrə konsentrasiyalara məruz qalır. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə 1 qarşı tərəfin (2013: 3 qarşı tərəf) Fond qarşısında 500,000 AZN-dən yuxarı öhdəliyi olmuşdur. Həmin öhdəliklərin ümumi məbləği 559,980 AZN (2013: 2,695,140 AZN) və ya ümumi debitor borclarının 14%-ni (2013: 48%) təşkil edir.

Fondun bank hesabları əsasən Mərkəzi Bankda yerləşir.

Bazar riski. Fond bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) xarici valyuta və (b) faiz hesablanan aktiv və öhdəliklər üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar yaranır.

Fond bazar faiz dərəcələri üzrə ümumi və spesifik dəyişikliklər, eləcə də valyuta məzənnələri və qiymətlərdəki dəyişikliklər ilə əlaqədar bazar riskinə məruz qalır. Fondun əsas resurslarının dövlət qiymətli kağızlarına yerləşdirilməsini nəzərə alaraq, həmin qiymətli kağızlar üzrə faiz risklərinin müəyyənləşdirilməsi aktual məsələlərdən biridir. Dövlət qiymətli kağızları üzrə faiz riskinin yaranmasına səbəb ödənişin vaxtında aparılmaması və inflyasiya səviyyəsi ilə bağlı ola bilər.

Aşağıda göstərilən bazar risklərinə həssaslıq bütün digər amillər sabit qalmaqla, hər hansı amildə baş vermiş dəyişikliyə əsaslanır. Praktikada bunun baş verməsi ehtimalı azdır və bəzi amillərdə baş verən dəyişikliklərin bir-biri ilə müəyyən əlaqəsi ola bilər – məsələn, faiz dərəcəsi və valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklər.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Xarici valyuta riski. Rəhbərlik xarici valyuta riski ilə əlaqədar hər bir valyuta və ümumilikdə risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir. Bu limitlərə hər ay nəzarət edilir. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə Fondun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər	Cəmi
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	389,499	835,595	151,381	-	1,376,475
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	79,696,623	-	-	-	79,696,623
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	-	4,761,072	-	4,761,072
Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	2,288,353	1,284,387	156,891	-	3,729,631
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	155,516	-	-	-	155,516
CƏMİ AKTİVLƏR	82,529,991	2,119,982	5,069,344	-	89,719,317
ÖHDƏLİKLƏR					
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	-	-	4,761,000	-	4,761,000
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	-	-	4,761,000	-	4,761,000
31 dekabr 2014-cü il tarixinə xalis balans mövqeyi	82,529,991	2,119,982	308,344	-	84,958,317

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Fondun məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	Digər	Cəmi
AKTİVLƏR					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	367,857	988,448	4,549	-	1,360,854
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	59,663,600	-	-	-	59,663,600
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	-	5,390,072	-	5,390,072
Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	2,984,786	1,739,989	199,665	-	4,924,440
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	696,138	-	-	-	696,138
CƏMİ AKTİVLƏR	63,712,381	2,728,437	5,594,286	-	72,035,104
ÖHDƏLİKLƏR					
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	-	-	5,390,000	-	5,390,000
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	-	-	5,390,000	-	5,390,000
31 dekabr 2013-cü il tarixinə xalis balans mövqeyi	63,712,381	2,728,437	204,286	-	66,645,104

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə, eləcə də Fondun xalis aktivlərinə təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	31 dekabr 2014	31 dekabr 2013
	Fondun xalis aktivlərinə təsir	Fondun xalis aktivlərinə təsir
ABŞ dollarının 20% möhkəmlənməsi (2013: 20% möhkəmlənməsi)	423,996	545,687
ABŞ dollarının 20% zəifləməsi (2013: 20% zəifləməsi)	(423,996)	(545,687)
Avronun 20% möhkəmlənməsi (2013: 20% möhkəmlənməsi)	61,669	40,857
Avronun 20% zəifləməsi (2013: 20% zəifləməsi)	(61,669)	(40,857)
Cəmi	-	-

Risk yalnız Fondun funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Faiz dərəcəsi riski. Fond bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Aşağıdakı cədvəldə Fondun məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur. Cədvəldə Fondun cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə müddətlərinə görə (bu tarixlərdən hansı daha tez baş verərsə) təsnifləşdirilir.

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2014						
Cəmi maliyyə aktivləri	6,137,547	-	10,803,779	68,892,844	-	85,834,170
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	4,761,000	4,761,000
31 dekabr 2014-cü il tarixinə faiz dərəcələrinə həssaslıq üzrə xalis çatışmazlıq	6,137,547	-	10,803,779	68,892,844	(4,761,000)	81,073,170
31 dekabr 2013						
Cəmi maliyyə aktivləri	6,750,926	-	10,437,622	49,225,978	-	66,414,526
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	5,390,000	5,390,000
31 dekabr 2013-cü il tarixinə faiz dərəcələrinə həssaslıq üzrə xalis çatışmazlıq	6,750,926	-	10,437,622	49,225,978	(5,390,000)	61,024,526

Rəhbərlik faiz dərəcəsi üzrə risklərin Fondun fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmədiyini hesab etdiyinə görə belə risklərin idarə edilməsi üçün rəsmi siyasət və prosedurlara malik deyil.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Fond öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Fondun rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlara əsasən müvafiq hesabat tarixinə faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

İllik %	2014			2013		
	AZN	ABŞ dolları	Avro	AZN	ABŞ dolları	Avro
Aktivlər						
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	4.40%	-	-	4.36%	-	-
Öhdəliklər						
Borc öhdəlikləri	-	-	0.75%	-	-	0.75%

Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən "-" işarəsi Fondun müvafiq valyutada aktiv və öhdəliklərə malik olmadığını bildirir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Fondun çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Qanuna uyğun olaraq, kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı Fondun likvid aktivlərinin cəmi 1,000,000 AZN-dən aşağı düşdükdə və ya bu səviyyədən aşağı enməsi ehtimalı yarandıqda, Himayəçilik Şurası Fond tərəfindən borc vəsaitlərinin cəlb edilməsi barədə qərar qəbul edə bilər. Bundan əlavə kompensasiyaların ödənilməsi üçün Fond tərəfindən borc vəsaitləri cəlb edildikdə, iştirakçı banklar Fondun öhdəlikləri tam yerinə yetirilənədək, təqvim haqları ilə yanaşı əlavə haqlar ödəyirlər. Əlavə haqlar qorunan əmanətlərin rüb ərzində orta günlük qalıq məbləğinin 0.2%-i həcmindən çox olmamalıdır.

Fond əsasən borc öhdəlikləri və Fondun xalis aktivlərindən ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanmasına çalışır. Fond gözlənilməyən likvidlik tələblərinin tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirilməsi üçün likvid aktivlərin diversifikasiya edilmiş portfellerinə vəsait yatırır. Fondun likvidlik portfeli pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən (Qeyd 13) və satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarından (Qeyd 9) ibarətdir. Rəhbərlik təxmin edir ki, pul vəsaitləri və satıla bilən investisiya qiymətli kağızlarından ibarət olan likvidlik portfeli gözlənilməyən likvidlik tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün bir gün ərzində nağd pula çevrilə bilər.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2014-cü il tarixinə öhdəliklər müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilə üzrə diskont edilməmiş pul vəsaitlərini, o cümlədən kreditlərin verilməsi üzrə ümumi öhdəlikləri əks etdirir. Bu cür diskont edilməmiş pul vəsaitləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir, belə ki, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinə əsaslanır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2014-cü il tarixinə Fondun maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin likvidlik riski üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Qeyri-müəyyən müddətli	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>							
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Cari aktivlər							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,376,475	-	-	-	-	-	1,376,475
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	-	-	10,803,779	68,892,844	-	-	79,696,623
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	4,761,072	-	-	-	-	-	4,761,072
Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	3,729,631	-	-	-	-	-	3,729,631
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	-	-	155,516	-	-	-	155,516
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	9,867,178	-	10,959,295	68,892,844	-	-	89,719,317
ÖHDƏLİKLƏR							
Cari öhdəliklər							
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	-	4,761,000	-	4,761,000
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	-	-	-	-	4,761,000	-	4,761,000
31 dekabr 2014-cü il tarixinə xalis balans mövqeyi	9,867,178	-	10,959,295	68,892,844	(4,761,000)	-	84,958,317

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Fondun maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin likvidlik riski üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Qeyri-müəyyən müddətli	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>							
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Cari aktivlər							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,360,854	-	-	-	-	-	1,360,854
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları	-	-	10,437,622	49,225,978	-	-	59,663,600
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	5,390,072	-	-	-	-	-	5,390,072
Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	4,924,440	-	-	-	-	-	4,924,440
Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	-	-	696,138	-	-	-	696,138
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	11,675,366	-	11,133,760	49,225,978	-	-	72,035,104
ÖHDƏLİKLƏR							
Cari öhdəliklər							
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	-	5,390,000	-	5,390,000
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	-	-	-	-	5,390,000	-	5,390,000
31 dekabr 2013-cü il tarixinə xalis balans mövqeyi	11,675,366	-	11,133,760	49,225,978	(5,390,000)	-	66,645,104

31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>						
Öhdəliklər						
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 14)	2,976	5,951	26,781	221,863	5,199,989	5,457,560
Cəmi gələcək ödənişlər, əsas məbləğ və faiz üzrə gələcək ödənişlər daxil olmaqla	2,976	5,951	26,781	221,863	5,199,989	5,457,560

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

19 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1-3 ay ərzində	3-12 ay ərzində	1-5 il ərzində	5 ildən çox	Cəmi
Öhdəliklər						
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 14)	3,368	6,738	30,319	161,700	6,016,885	6,219,010
Cəmi gələcək ödənişlər, əsas məbləğ və faiz üzrə gələcək ödənişlər daxil olmaqla	3,368	6,738	30,319	161,700	6,016,885	6,219,010

20 Ədalətli Dəyər Haqqında Məlumatlar

Ədalətli dəyər qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstərilirdiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərle qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülhazələri irəli sürür. Ədalətli dəyərle qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

a) Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələri

Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda hər bir hesabat dövrünün sonunda mühasibat uçotu standartları ilə tələb edilən və ya icazə verilən qiymətləndirmələrdir:

Amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınan maliyyə alətləri. Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyərle qeydə alınır.

Dövri ədalətli dəyər qiymətləndirmələrinin aid edildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyalarının səviyyəsi aşağıda göstərilir:

<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>	2014			Cəmi	2013			Cəmi
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3		Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ								
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları								
- Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	4,761,072	-	-	4,761,072	5,390,072	-	-	5,390,072
ƏDALƏTLİ DƏYƏRLƏ DÖVRI QIYMƏTLƏNDİRİLƏN CƏMI AKTİVLƏR	4,761,072	-	-	4,761,072	5,390,072	-	-	5,390,072

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

20 Ədalətli Dəyər Haqqında Məlumatlar (davamı)

(b) Ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərin ədalətli dəyər iyerarxiyalarının səviyyələri üzrə təhlili və ədalətli dəyərle qiymətləndirilməyən aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri göstərilir:

Azerbaycan Mənatı ilə	31 dekabr 2014			31 dekabr 2013			Balans dəyəri
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Balans dəyəri	Səviyyə 1	Səviyyə 2	
AKTİVLƏR							
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları							
- Dövlət qiymətli kağızları	79,696,623	-	-	79,696,623	59,663,600	-	59,663,600
Sair maliyyə aktivləri							
- Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	-	-	3,729,631	3,729,631	-	-	4,924,440
- Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	-	-	155,516	155,516	-	-	696,138
CƏMI AKTİVLƏR	79,696,623		3,885,147	83,581,770	59,663,600	-	65,284,178
ÖHDƏLİKLƏR							
Borc öhdəlikləri							
- Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	-	4,138,137	-	4,761,000	-	4,667,567	5,390,000
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR	-	4,138,137	-	4,761,000	-	4,667,567	5,390,000

Maliyyə aktivləri amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır. Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri bazar qiymətlərinə əsasən müəyyən edilmişdir.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının 3-cü Səviyyəsində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən istifadə etməklə həyata keçirilmişdir. Fəal bazar qiyməti olmayan dəyişkən faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri onların balans dəyərinə bərabərdir. Fəal bazar qiyməti olmayan sabit faizli maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik olan yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

20 Ədalətli Dəyər Haqqında Məlumatlar (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri. Müəyyən edilmiş ödəmə müddətlərinə malik olan sabit faizli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri analoji kredit risklərinə və yerdə qalan ödəmə müddətlərinə malik yeni alətlər üçün faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

21 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

BMS 39 "Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi" Standartına uyğun olaraq, Fond maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərle əks etdirilən maliyyə aktivləri ("MZƏD"). "Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyerdə əks etdirilən maliyyə aktivləri" kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) ticarət üçün maliyyə aktivləri. 31 dekabr 2014-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzleşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları	Satıla bilən maliyyə aktivləri	Ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>				
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 13):				
- Nağd pul	2,606	-	-	2,606
- Tələb edilənədək bank qalıqları	1,373,869	-	-	1,373,869
Debitor borcları (Qeyd 11, 12)				
- Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	3,729,631	-	-	3,729,631
- Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	155,516	-	-	155,516
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 9)				
- Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	4,761,072	-	4,761,072
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 10)				
- Dövlət qiymətli kağızları	-	-	79,696,623	79,696,623
CƏMI MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	5,261,622	4,761,072	79,696,623	89,719,317

Əmanətlərin Sığortalanması Fondu
31 dekabr 2014-cü il tarixinə Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər

21 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzleşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kreditlər və debitor borcları	Satıla bilən maliyyə aktivləri	Ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri	Cəmi
<i>Azərbaycan Manatı ilə</i>				
AKTİVLƏR				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (Qeyd 13):				
- Nağd pul	2,258	-	-	2,258
- Tələb edilənədək bank qalıqları	1,358,596	-	-	1,358,596
Debitor borcları (Qeyd 11, 12)				
- Hesablanmış alınacaq sığorta haqları	4,924,440	-	-	4,924,440
- Kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı alınacaq vəsaitlər	696,138	-	-	696,138
Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 9)				
- Satıla bilən investisiya qiymətli kağızları	-	5,390,072	-	5,390,072
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiya qiymətli kağızları (Qeyd 10)				
- Dövlət qiymətli kağızları	-	-	59,663,600	59,663,600
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	6,981,432	5,390,072	59,663,600	72,035,104

Fondun bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınır.

PwC Azerbaijan
The Landmark Office Plaza III, 12th floor, 90A Nizami Street
AZ1010, Baku, Azerbaijan
T: +994 (12) 497 25 15, F: +994 (12) 497 74 11
www.pwc.com/az